MU avtalet

Avtal om upphovspersoners rätt till medverkans- och utställningsersättning 2027–2029

KULTURRÅDET

Konstnärernas
Riksorganisation.

SVENSKA
FOTOGRAFERS
FÖRBUND

SvenskaTecknare

Avtal om upphovspersoners rätt till medverkans- och utställningsersättning (MU-avtalet)

mellan svenska staten, representerad av Statens kulturråd å ena sidan och Konstnärernas Riksorganisation, Föreningen Svenska Tecknare och Svenska Fotografers Förbund å andra sidan.

Avtalets ändamål och omfattning

Detta avtal reglerar skyldigheten för statliga arrangörer att förhandla om och betala ersättning till upphovspersoner för visning och/eller framförande av verk vid utställning. Avtalet gäller levande upphovspersoner, oberoende av organisationstillhörighet, hemvist eller nationalitet.

Avtalet avser även att etablera en god branschpraxis avseende villkor och ersättningar till upphovspersoner för utställning av verk också för andra arrangörer än statliga.

Definitioner

I detta avtal avses med:

Arrangör: statlig myndighet eller statlig institution som anordnar eller upplåter lokal eller plats för utställning av verk.

Individuellt utställningsavtal: överenskommelse mellan arrangör och upphovsperson om villkoren för utställningen.

Medverkansersättning: ersättning som arrangören betalar till upphovspersonen för utställningsuppdraget, såsom betalning för upphovspersonens arbete inför, under och efter utställning. Exempel på medverkan som ska regleras är upphovspersonens arbetstid med produktion av utställningen, produktion av nya verk, katalog, hängning/montering, deltagande i möten, invigning och programverksamhet samt efterarbete.

MU-avtalet: detta avtal mellan svenska staten och organisationerna.

Organisationerna: Konstnärernas Riksorganisation, Föreningen Svenska Tecknare och Svenska Fotografers Förbund.

Parterna: de parter som tecknat detta avtal, dvs svenska staten, representerad av Statens kulturråd, Konstnärernas Riksorganisation, Föreningen Svenska Tecknare och Svenska Fotografers Förbund.

Produktionskostnad: kostnader för material och liknande i samband med produktion av nya verk till utställningen.

Upphovsperson: konstnär, fotograf, tecknare, konsthantverkare, formgivare eller annan som har skapat ett verk.

Utställning: visning och/eller framförande av verk till vilken allmänheten eller en större sluten krets äger tillträde.

Utställningsersättning: ersättning till levande upphovsperson för utställning i eller utanför Sverige av verk som är i upphovspersonens ägo vid utställningstillfället.

Utställningskostnad: kostnader som är förenade med utställningen såsom frakt, försäkring, resor, teknisk utrustning, installation med mera.

Verk: alster av bildkonst, fotografi, illustrationer, konsthantverk, rörlig bild, performance, eller verk som kommit till uttryck på annat sätt och som avses i 1 och 49 a §§ lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

1 § MU-avtalets innehåll

MU-avtalet reglerar:

- Arrangörens skyldighet att betala utställningsersättning till upphovspersonen för utställning av verk som är i upphovspersonens ägo.
- Arrangörens skyldighet att förhandla om skälig medverkansersättning till upphovspersonen samt att förhandla om utställningskostnader och eventuella produktionskostnader.
- Innehållet i det individuella utställningsavtalet.
- Avbrutna eller inställda utställningar, stöld eller skada, referensgruppen, tvist mellan upphovsperson och arrangör samt avtalsperiod, uppsägning och slutbestämmelser.

I bilagan “Tariffer för utställningsersättning” anges olika nivåer för utställningsersättning.

2 § Arrangörens skyldighet

En arrangör av en utställning ska tillämpa MU-avtalet vid utställning av verk som är i upphovspersonens ägo. MU-avtalet är tvingande för arrangören.

Arrangören ska i god tid före utställningen förhandla och ingå ett skriftligt individuellt utställningsavtal med upphovspersonen.

3 § Utställningsersättning

En arrangör av en utställning är ansvarig för att utställningsersättning betalas till upphovspersonen i enlighet med bilagan ”Tariffer för utställningsersättning”. Arrangören och upphovspersonen kan avtala om en högre utställningsersättning än vad som framgår av tarifferna.

Beloppen i tarifferna räknas upp med konsumentprisindex (KPI) för första gången inför kalenderåret 2027 och därefter vart tredje kalenderår. Vid uppräkning av KPI ska kalenderår 2023 utgöra basår. Statens kulturråd ska bevaka att detta sker. Beloppet avrundas till närmast högre hundratal kronor.

Avtalsvillkor som inte ger upphovspersonen rätt till lägst den nivå på utställningsersättning som följer av bilagan ”Tariffer för utställningsersättning” är utan verkan mot upphovspersonen. Utställningsersättningen kan inte avtalas bort eller omvandlas till att till exempel täcka betalning för upphovspersonens arbete eller kostnader i samband med en utställning.

Arrangören är inte skyldig att betala utställningsersättning till upphovspersonen när det är fråga om:

1. Utställning av verk som utförts av elev/student i utbildning, om utställningen anordnas i samband med elevens/studentens utbildning.
2. Utställning av verk utan att arrangören har gjort ett urval eller en bedömning av verken.
3. Utställning av verk skapade av barn och ungdomar upp till 18 år.
4. Utställning av verk som har producerats inom ramen för arrangörens pedagogiska verksamhet.

4 § Medverkansersättning

Arrangören är ansvarig för att förhandla och avtala med upphovspersonen om en skälig medverkansersättning.

5 § Övriga kostnader

Arrangören och upphovspersonen ska avtala om ansvaret för utställningskostnaderna. Dessa kostnader ska bäras av arrangören, om inte arrangören och upphovspersonen har avtalat om annat.

Arrangören och upphovspersonen ska avtala om ansvaret för produktionskostnaderna för nya verk.

6 § Det individuella utställningsavtalets innehåll

Arrangören ska i god tid före utställningen förhandla och ingå ett skriftligt individuellt utställningsavtal med varje upphovsperson som deltar i en utställning. Vid utställningar med flera upphovspersoner som utgör ett konstnärskap kan ett gemensamt utställningsavtal träffas.

Det individuella utställningsavtalet mellan arrangören och upphovspersonen ska reglera:

1. Upphovspersonens utställningsersättning, lägst enligt bilagan ”Tariffer för utställningsersättning”.
2. Upphovspersonens medverkansersättning.
3. Utställningskostnader.
4. Produktionskostnader och övriga villkor för framtagande av nya verk till utställning.
5. Upphovsrättsligt nyttjande av upphovspersonens verk, som inte regleras på annat sätt.
6. Tidpunkt och former för redovisning av ekonomisk ersättning till upphovspersonen.

Det individuella utställningsavtalet ska därutöver innehålla en beskrivning av utställningen med angivande av utställningstid, plats eller platser, ansvarig arrangör, deltagande upphovspersoner, leveranstider, förteckning av verk med angivande av försäkringsvärde samt enligt vilken kategori utställningsersättningen beräknas. Andra viktiga överenskommelser bör också regleras.

MU-avtalets parter förutsätter att arrangören upprättar en avtalsmall som innehåller de villkor som följer MU-avtalet eller använder en av organisationerna, och/eller av parterna, gemensamt upprättad avtalsmall som grund för de individuella utställningsavtalen.

7 § Vid avbruten eller inställd utställning

Om arrangören till följd av omständighet som arrangören ansvarar för inte kan eller kommer att genomföra en utställning ska arrangören betala upphovspersonen ersättning för medverkan och kostnader knutna till den överenskomna utställningen samt utställningsersättning för hela den planerade utställningstiden.

8 § Vid stöld eller skada

Arrangören ansvarar och beslutar om säkerhetsåtgärder för att förhindra att skada eller stöld sker. Arrangören ska ersätta upphovspersonen för skada som uppstår genom att verk stulits eller skadats under den tid då arrangören ansvarar för verket.

9 § Referensgrupp för MU-avtalet

I syfte att följa upp hur MU-avtalet tillämpas ska det finnas en av parterna gemensamt tillsatt referensgrupp. Referensgruppen kan göra vägledande uttalanden av principiell art om tillämpningen av MU-avtalet.

Referensgruppen ska utgöras av sju ordinarie ledamöter varav tre utses av organisationerna och tre av Statens kulturråd. Parterna utser gemensamt en sjunde ledamot. En representant för Statens kulturråd ska vara referensgruppens ordförande.

Referensgruppen ska ha minst två sammanträden per kalenderår. Statens kulturråd ska vara sammankallande. Därutöver kan gruppen sammankallas om någon av avtalets parter begär det. Mötena ska protokollföras och justeras av samtliga avtalsparter.

10 § Frågor om MU-avtalets tillämplighet och tolkning

Upphovspersonen eller arrangören har möjlighet att ställa frågor om MU-avtalets tillämplighet och tolkning till referensgruppen som kan lämna ett vägledande uttalande av principiell art.

11 § Avtalsperiod och uppsägning

Detta avtal blir gällande under förutsättning att regeringen godkänner avtalet. Avtalet träder i kraft den dag regeringen bestämmer och gäller tills vidare med en ömsesidig uppsägningstid om sex månader. När detta MU-avtal träder i kraft ersätter det tidigare gällande MU-avtal. Individuella utställningsavtal som upprättats före detta MU-avtals ikraftträdande regleras enligt det tidigare MU-avtalet. Uppsägning från statens sida ska avse samtliga organisationer. Uppsägning från organisationernas sida ska ske av dem gemensamt.

Stockholm 2023-10-13

För svenska staten

Kajsa Ravin
Generaldirektör
Statens kulturråd

För organisationerna

Sara Edström
Ordförande
Konstnärernas
Riksorganisation

Paulina Holmgren
Ordförande
Svenska
Fotografers Förbund

Josefine Engström
Ordförande
Föreningen
Svenska Tecknare

Bilaga – tariffer för utställningsersättning

Gäller från och med den 1 januari 2027 till och med den 31 december 2029.

Tarifferna i denna bilaga ska ligga till grund för bestämmande av den utställningsersättning som arrangören ska betala till upphovspersonen enligt MU-avtalet.

Utställningsersättning är den ersättning som arrangören enligt MU-avtalet ska betala till levande upphovspersoner för visning och/eller framförande av verk som är i upphovspersonens ägo.

A. Fastställande av kategori

Vid fastställande av utställningsersättningen delas arrangörerna in i fyra kategorier utifrån antal verksamhetsbesök närmast föregående verksamhetsår (utan extraordinära omständigheter). Med verksamhetsbesök menas:

- besök på områden med entréavgift hos arrangör,
- besök på utställningar hos arrangör med entréavgift men där utställningen finns i ett område utan entréavgift, eller
- besök på utställningar hos arrangör med fri entré.

Vad gäller arrangörer med utställningar av mindre omfattning där verken samsas med annan verksamhet i samma rum gäller kategori 4, oavsett antal verksamhetsbesökare.

Utställningar på mer än en plats

Vid utställningar på mer än en plats räknas varje plats som en egen utställning, där beloppet för utställningsersättning varierar beroende på vilken kategori som arrangören tillhör.

När utställningar producerats av annan än den arrangör som visar utställningen, är det arrangören som har producerat utställningen som ska säkerställa att den utställande arrangören förhandlar om och träffar ett skriftligt avtal med upphovspersonen i enlighet med MU-avtalet.

Arrangörer med verksamhet på flera platser

För arrangörer som bedriver permanent verksamhet på flera platser, räknas varje plats som en egen arrangör.

För arrangör som tillfälligt flyttar ut verksamhet med utställningar till annan än ordinarie plats, gäller samma tariff som för arrangörens vanliga verksamhet.

B. Nivå på utställningsersättning inom kategorierna

Utställningsersättningen beräknas utifrån:

A hur lång tid utställningen pågår samt

B antal vid utställningen levande upphovspersoner som har de utställda verken i sin ägo.

Arrangören och upphovspersonen kan avtala om att högre utställningsersättning ska betalas till upphovspersonen än vad som framgår av tarifferna.

Beräkning av utställningstid

När utställningsersättning fastställs beräknas utställningstiden per påbörjad kalendervecka. När en utställning börjar på en lördag anses första veckan omfatta nio dagar. Dag för pressvisning respektive dag för vernissage undantas från beräkning av utställningstiden.

Vid utställning av tidsspecifika verk som är kortare än en vecka, som till exempel performancekonst, har upphovspersonen, utöver medverkansersättning, också rätt till utställningsersättning enligt detta avtal.

Utställning med flera upphovspersoner

Vid utställningar med flera upphovspersoner fördelas utställningsersättningen mellan de upphovspersoner som omfattas av MU-avtalet efter förslag från arrangören. Vid fördelningen kan hänsyn tas till utställningsyta, exponering och upphovspersoners olika roller i utställningen. Ersättningen till varje upphovsperson får dock inte understiga det garantibelopp per upphovsperson som framgår av detta avtal.

För de fall upphovspersoner bjuds in att delta med ett fåtal verk i en utställning där det huvudsakliga innehållet utgörs av verk som inte omfattas av MU-avtalet ska arrangören i samråd med upphovspersonen förhandla om en skälig ersättningsnivå med hänsyn till längden på utställningen, dock inte under det högsta garantibeloppet som framgår av detta avtal.

C. Garantibelopp på utställningsersättning

Oavsett vilken kategori arrangören tillhör, utställningens längd och antal upphovspersoner vars verk visas, har respektive upphovsperson alltid rätt till det garantibelopp som framgår av detta avtal.

D. Uppräkning av tarifferna

Beräkning av utställningsersättning ska grundas på den tariff som gäller det år då utställningen visas. Statens kulturråd kommer från och med 2024 enligt § 3 i MU-avtalet vart tredje kalenderår publicera en indexuppräknad upplaga av MU-avtalet.

Kategori 1: Arrangörer med över 100 000 verksamhetsbesök

Arrangör med utställningsverksamhet (inom och utom Sverige) där antal verksamhetsbesök överstiger 100 000 personer per kalenderår.

Grundersättning

Utställning med en upphovsperson	6 200 kr/vecka
Utställning med 2–3 upphovspersoner	6 200 kr/vecka x 1,5
Utställning med 4–8 upphovspersoner	6 200 kr/vecka x 2
Utställning med 9 eller fler upphovspersoner	6 200 kr/vecka x 2,5

Beräkning av utställningsersättning

- Fram till och med vecka 12 ska utställningsersättning betalas med 100 procent av grundersättningen
- Vecka 13 till och med vecka 16 ska utställningsersättning betalas med 75 procent av grundersättningen
- Vecka 17 till och med vecka 20 ska utställningsersättning betalas med 50 procent av grundersättningen
- Vecka 21 och framåt ska utställningsersättning betalas med 25 procent av grundersättningen

En upphovsperson har alltid rätt till minst det garantibelopp som framgår av detta avtal, oavsett utställningens längd och antal upphovspersoner.

Kategori 2: Arrangörer med mellan 50 000 och 100 000 verksamhetsbesök

Arrangör med utställningsverksamhet (inom och utom Sverige) med antal verksamhetsbesök mellan 50 000 och 100 000 personer per kalenderår.

Grundersättning

Utställning med en upphovsperson	4 700 kr/vecka
Utställning med 2–3 upphovspersoner	4 700 kr/vecka x 1,5
Utställning med 4–8 upphovspersoner	4 700 kr/vecka x 2
Utställning med 9 eller fler upphovspersoner	4 700 kr/vecka x 2,5

Beräkning av utställningsersättning

- Fram till och med vecka 12 ska utställningsersättning betalas med 100 procent grundersättningen
- Vecka 13 till och med vecka 16 ska utställningsersättning betalas med 75 procent av grundersättningen
- Vecka 17 till och med vecka 20 ska utställningsersättning betalas med 50 procent av grundersättningen
- Vecka 21 och framåt ska utställningsersättning betalas med 25 procent av grundersättningen

En upphovsperson har alltid rätt till minst det garantibelopp som framgår av detta avtal, oavsett utställningens längd och antal upphovspersoner.

Kategori 3: Arrangörer med mellan 10 000 och 50 000 verksamhetsbesök

Arrangör med utställningsverksamhet (inom och utom Sverige) med antal verksamhetsbesök mellan 10 000 och 50 000 personer per kalenderår.

Grundersättning

Utställning med en upphovsperson	3 400 kr/vecka
Utställning med 2–3 upphovspersoner	3 400 kr/vecka x 1,5
Utställning med 4–8 upphovspersoner	3 400 kr/vecka x 2
Utställning med 9 eller fler upphovspersoner	3 400 kr/vecka x 2,5

Beräkning av utställningsersättning

- Fram till och med vecka 12 ska utställningsersättning betalas med 100 procent av grundersättningen
- Vecka 13 till och med vecka 16 ska utställningsersättning betalas med 75 procent av grundersättningen
- Vecka 17 till och med vecka 20 ska utställningsersättning betalas med 50 procent av grundersättningen
- Vecka 21 och framåt ska utställningsersättning betalas med 25 procent av grundersättningen

En upphovsperson har alltid rätt till minst det garantibelopp som framgår av detta avtal, oavsett utställningens längd och antal upphovspersoner.

Kategori 4: Arrangörer med färre än 10 000 verksamhetsbesök eller arrangörer av utställningar av mindre omfattning

Arrangör med utställningsverksamhet (inom och utom Sverige) med antal verksamhetsbesök som understiger 10 000 per kalenderår eller arrangörer av utställningar av mindre omfattning där konsten samsas med annan verksamhet i samma rum, som t.ex. bibliotek, ambassader.

Grundersättning

Utställning med en upphovsperson	1 800 kr/vecka
Utställning med 2–3 upphovspersoner	1 800 kr/vecka x 1,5
Utställning med 4–8 upphovspersoner	1 800 kr/vecka x 2
Utställning med 9 eller fler upphovspersoner	1 800 kr/vecka x 2,5

Beräkning av utställningsersättning

- Fram till och med vecka 12 ska utställningsersättning betalas med 100 procent av grundersättningen
- Vecka 13 till och med vecka 16, ska utställningsersättning betalas med 75 procent av grundersättningen
- Vecka 17 till och med vecka 20, ska utställningsersättning betalas med 50 procent av grundersättningen
- Vecka 21 och framåt, ska utställningsersättning betalas med 25 procent av grundersättningen

En upphovsperson har alltid rätt till minst det garantibelopp som framgår av detta avtal, oavsett utställningens längd och antal upphovspersoner.

Garantibelopp som ska betalas till upphovspersonen

Garantibelopp för utställningsersättning per upphovsperson och utställning oavsett utställningens längd och oavsett om kategori 1, 2, 3 eller 4 tillämpas är:

Utställning med en upphovsperson	7 700 kr
Utställning med 2 till 3 upphovspersoner	4 700 kr per upphovsperson
Utställning med 4 till 8 upphovspersoner	4 000 kr per upphovsperson
Utställning med 9 eller fler upphovspersoner	3 400 kr per upphovsperson

Stockholm 2023-10-13

För svenska staten

Kajsa Ravin
Generaldirektör
Statens kulturråd

För organisationerna

Sara Edström
Ordförande
Konstnärernas
Riksorganisation

Paulina Holmgren
Ordförande
Svenska
Fotografers Förbund

Josefine Engström
Ordförande
Föreningen
Svenska Tecknare

KULTURRÅDET

Konstnärernas
Riksorganisation.

SVENSKA
FOTOGRAFERS
FÖRBUND

Svenska Tecknare